

зобов'язані забезпечувати вільний доступ населення до інформації про стан навколишнього природного середовища, тобто названі суб'єкти здійснюють функцію інформування в галузі охорони навколишнього природного середовища.

Таким чином, уст. 16 Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища», що має назву «Управління в галузі охорони навколишнього природного середовища», було б доцільно закріпити положення, що конкретизували б правові засади для здійснення органами місцевого самоврядування муніципального управління в галузі охорони навколишнього природного середовища та для здійснення виробничого управління у цій галузі підприємствами, установами та організаціями різних форм власності.

Список використаних джерел

1. Про охорону навколишнього природного середовища: Закон України від 25 червня 1991 року // Відомості Верховної Ради України. – 1991. – № 41. – Ст. 546.
2. Дейнеко О. Т. Модернізація муніципального управління в Україні / О. Т. Дейнеко // Наукові праці [Чорноморського державного університету імені Петра Могили комплексу «Києво-Могилянська академія». Серія: Економіка. – 2012. – Т. 189. Вип. 177. – С. 163.
3. Зуєв В. А. Правове регулювання реалізації екологічного управління в Україні та шляхи його вдосконалення / В. А. Зуєв // Управління у сфері охорони довкілля та природокористування в Україні: проблеми та шляхи їх вирішення. – К.: ВЕГО «МАМА 86», 2003. – С. 55).
4. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21 травня 1997 року // Відомості Верховної Ради. – 1997. – № 24. – Ст. 170.

ГРИГОР'ЄВА Х. А.

Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри аграрного, земельного та екологічного права,
кандидат юридичних наук

ПРАВОВІ АСПЕКТИ ПРИВАТНОГО ІНВЕСТИВАННЯ У СТВОРЕННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ КООПЕРАТИВІВ

Сільськогосподарська кооперація на сьогодні демонструє стабільно кризовий стан. Таке становище сформувалося під комплексною дією багатьох факторів. Проблеми становлення та розвитку кооперації в українському агробізнесі детально розглянуті в окремих наукових працях. Багато уваги вітчизняні науковці приділяють окресленню шляхів виходу сільськогосподарської кооперації з сучасного важкого

становища. Значна кількість вчених переконана, що активний розвиток сільськогосподарських кооперативів пов'язаний з державною підтримкою. Звичайно, сприяння з боку держави у переважній більшості випадків стимулює утворення кооперативів та їх функціонування. Однак даний напрям заохочення кооперативного руху демонструє зниження свого потенціалу. По-перше, це відбувається у зв'язку зі зменшенням бюджетного фінансування АПК в цілому. По-друге, це пов'язано зі згортанням спеціальних програм по підтримці сільськогосподарської кооперації. По-третє, держава намагається відійти від моделі активного учасника та регулятора економічних відносин. Це проявляється у багатьох тенденціях сучасності (дерегуляція, приватизаційні процеси тощо). Перелічені фактори у своїй сукупності вказують на незначний ступінь ефективності та масштабу державної допомоги сільськогосподарській кооперації на сьогодні та на прогнозоване майбутнє. У зв'язку з цим актуалізуються пошуки альтернативних шляхів активізації сільськогосподарської кооперації в Україні. Одним з можливих варіантів такої активізації слід вказати приватне інвестування великих компаній. На перший погляд, такі дії з боку крупних гравців аграрного ринку виглядають нелогічними, адже кооперація є ефективним інструментом для дрібних та середніх товаровиробників. За допомогою кооперування невеликі учасники аграрного ринку мають можливість посилити свої позиції, скористатися ефектом масштабу. Крупним аграрним компаніям не вигідно стимулювати укрупнення конкурентів.

В Україні існують конкретні приклади стимулювання сільськогосподарської кооперації, профінансованого великими аграрними компаніями. Найбільш яскравим прикладом такого взаємовигідного співробітництва є інвестування компанії «Danon Україна» в утворення сільськогосподарських кооперативів молочарського напрямку. Сутність механізму інвестування проста, але ефективна. «Danon Україна» фінансує утворення фермерських господарств на базі бажаючих сімей. Загальна сума кожного індивідуального проекту складає близько 6 тисяч євро, з яких громадяни сплачують лише 13 %, більшу частину покриває компанія. На наступному етапі «Danon Україна» ініціює об'єднання таких індивідуальних виробників у кооперативи.

Мережа кооперативних організацій формується навколо переробних заводів «Danon Україна», що забезпечують закупівлю заготовленої молочної сировини. Приклад приватного інвестування у побудову кооперативних організацій, продемонстрований компанією «Danon Україна», не є альтруїзмом чи благодійництвом. Переваги такого інвестування є досить практичними та реальними. Серед них можна вказати на такі: формування стабільних регулярних поставок сировини на переробні потужності. Так, у 2015 році з кооперативного сектору «Danon Україна» отримала 12 % сировини, необхідної для виробництва; можливість контролю за якістю та безпечністю сировини;

перспектива утворення власної виробничої основи — мережі кооперативів, «зав'язаних» на переробних потужностях «Danon Україна»; можливість організації навчання, консультування, тісного співробітництва з лідерами утворених кооперативів.

Значний позитивний потенціал такого проекту підтверджується рішенням компанії ввести в дію паралельний проект щодо утворення кооперативів з вирощування полуниці. Успішна реалізація даного інвестиційного рішення одразу дала свої плоди — компанія «Danon Україна» задовольнила повністю свої виробничі потреби в даній сировині.

Подібне інвестування в розбудову кооперативної мережі з боку приватної компанії формує довгостроковий економічний та соціальний ефект, тому є перспективним явищем у сучасних реаліях.

З юридичної точки зору, формується фактичне об'єднання підприємств, однак воно якісно відрізняється від побудови традиційного для України агрохолдингу. Таку систему підприємств, об'єднаних на певній території єдиним циклом виробництва, можна назвати зародком кластеру.

Законодавством України передбачено утворення традиційних кооперативів за класичними принципами кооперативної ідеології. Така модель перешкоджає особам, подібним до компанії «Danon Україна», ставати повноправним членом кооперативу. Однак за такими особами зберігається право асоційованого членства. Дане право не передбачає управлінських правомочностей, що по суті позбавляє компанію-інвестора потреби у вступі до кооперативу. Фактично, нинішнє законодавство ізолює кооперативні організації від дійсного членства господарських структур, подібних «Danon Україна», а також від входження кооперативу до систем агрохолдингів. Останнє пояснюється тим, що таке входження передбачає фінансову та організаційну залежність корпоративного підприємства від холдингової компанії. Однак кооперативне законодавство вказує на те, що кооператив управляється демократично — усіма членами спільно, а не тим членом, що вніс більшу долю майна. У зв'язку з цим, відносини між компанією-інвестором та сільськогосподарським кооперативом базуватимуться не на членстві, а на договорі, тобто матимуть договірну правову природу.

Усі вказані міркування ще раз вказують на особливості кооперативної форми господарювання у сільському господарстві та її перспективність у сучасних умовах. Приклади приватного інвестування у функціонування кооперативів підтверджують тезу про наявність шляхів стимулювання сільськогосподарської кооперації, альтернативних державному. З боку державних органів та органів місцевого самоврядування вимагається лише всебічне сприяння та усунення зайвих бар'єрів на шляху розбудови кооперативної системи.